

JAUNAIS CEĻS

VIŅOTI LATVIJAI!

SĀSTDIN,
1990. gada 26. maijā
Nr. 20 (160)

Agrofirmas „Sorkonais Oktobris“ laikrosts

Cena 5 kap.

Uz suverēnu valsti

17. maijā notika agrofirmas «Sarkanais Oktobris» partijas pirmorganizācijas kārtējā sapulce, PSKP rindās uzņemta kopsaimniecības galvenā zootehniķe Jelena Korotkova. Sajā komunistu sapulcē tika apspriesta politiskā situācija, kas pēdējā laikā izveidojusies republikā, tāpat arī visā valstī, runāts par Latvijas Kompartijas darbību mūsdienu apstākļos, izskatītas komunistu personīgās lietas.

AGROFIRMAS
«SARKANAIS
OKTOBRIS» PARTIJAS
PIRMORGANIZĀCIJAS
SAPULCES

rezolūcija

1990. gada 4. maijā Latvijas PSR Augstākā Padome pieņēma Deklarāciju par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu. Šīs deklarācijas pieņemšana noritēja bez tās

iepriekšējās apspriešanas ne tikai ar visas Latvijas iedzīvotājiem, bet pat bez savlaicīgas visu Latvijas PSR Augstākās Padomes deputātu iepazīstināšanas ar tās tekstu.

Apstiprinot Latvijas tautas konstitucionālās tiesības uz suverēni neatkarīgas valsts izveidošanu, nācījas pilnu tiesību atzīšanu uz pašnoteikšanos, mēs nevaram piekrist tam, ka lēmums par republikas valsts iekārtas un statusa izmaiņām tiek pieņemts, nerēķinoties ar visu Latvijas iedzīvotāju domām.

Mēs atbalstām republikas Augstākajā Padomē deputātu frakcijas «Līdztiesība» darbību, iestādāmies par referendumu sarīkošanu starp visiem republikas iedzīvotājiem sakarā ar valsts iekārtas Latvijas PSR jautājumu.

Aicinām visus rajona un republikas iedzīvotājus parādīt politisko gudrību situācijā, kas izveidojusies, organizētību un saliedētību.

Sācijas ganību laiks

Sogad ganību sezona agrofirmas «Sarkanais Oktobris» slaucamo govju ganāmpulkam sākās maija pirmajās dienās. Ļoti sauss pavasaris neļāva mums sākt ganību periodu aprīļa otrajā pusē, kā tas bija pagājušajā gadā. Sausuma dēļ zeltēniņi vēl trūcīgi, vienīgi, kas izaudzis, ir

kamolzāle, tā tad arī glābji stāvokli ganībās. Labi arī tas, ka šajā pavasarī mums vēl ir kārtīgas ziemas lopbarības rezerves (siens, skābsiens, salmi), tāpēc tās pietiek govju piebarošanai.

Acīmredzot, tuvākajā nākotnē piena lopkopībai jāreķinās tikai ar zāles

lopbarību (zaļbarību, sienu, skābsienu). Ar graudiem būs jānodrošina jaunieši un cūkas (samazinātā skaitā). Tāpēc jau ar pirmajām ganu dienām nepieciešams maksimāli izmantot ganības, virsmēslot tās pēc nogaišanas un turpmāk arī aplaut.

J. KOROTKOVA,
galvenā zootehniķe
ATELA: Leinišķu fermas ganāmpulks.

20. maija vēlēšanās

PAR RAJONA PADOMES DEPUTĀTIEM NO
RIEBIŅU PAGASTA MELUŠKĀNS UN
IEVĒLETI ILMĀRS
ĒVALDS SURGUNTS

Sagatavoto laikraksta numuru aizkavēšanās dēļ savus lasītājus nevarējām laikus informēt, ka deputātu kandidāti — Leonīds Sorokins, protestējot pret Latvijas Republikas neatkarības deklarācijas pieņemšanu, un Romualds Kavinskis, apzinādamies, ka ekonomikas joma tagad prasīs visus viņa spēkus un prasmis. — dažas dienas pirms vēlēšanām atsauc savas kandidatūras. Tāpēc biļetenos, kā vēlētajiem jau zināms, gan 45. Riebiņu, gan 46. Opūgu vēlēšanu apgabalam bija ierakstīts tikai pa vienam uzvārdam.

Kaut arī 20. maijā balsotāju procents bija krietni zemāks nekā pirmajā reizē, tomēr vairāk par pusi vēlēšanu atdeva savas balsis par kopsaimniecības «Sarkanais Oktobris» galdnieku kolektīva un veterināro darbinieku izvirzītajiem kandidātiem. Tādējādi 46. Opūgu vēlēšanu apgabalā par deputātu rajona padomē ievēlēts līnū fabrikas celtniecības inženieris Ilmārs Pēteris d. Meluškāns, bet 45. Riebiņu vēlēšanu apgabalā — veterinārārsts, lopu mākslīgās apseklšanas tehniks Ēvalds Hilārija d. Surgunts.

Šodien Daugavpilī

sākas Latgales Dziesmu svētki, to ievada — plkst. 14.30 pūtēju orķestra gājieni pa Lēpina ielu, bet pēc pusstundas — svētku ieskandēšana Centrālajā laukumā ar profesionālo pūtēju orķestra «Rīga» piedalīšanos, pēc stundas no šī brīža — tikšanās ar Latgales 1940. gada dziesmu svētku dalībniekiem, ielu koncerti. Sajā pašā laikā, tas ir, plkst. 16.00, vidusskolas stadionā notiek zonas deju kolektīvu priekšnesumi, bet plkst. 17.00 — pilsētas Pirmā Maija rajona koncertē zvejnieku kolhoza «9. Maijs» bērnu deju kolektīvs «Bitīte», vidējās paudzes deju kolektīvs un lauku kapela. Laukumā pie Kimiņu kultūras parks — Bēzēknes rajona Garkalnes ciema folkloras ansambļa un lauku kapelas koncerts, nie veikalā «Bērnu pasaulē» — pūtēju orķestru

«Lāčplēsis» un «Latgale» koncerts. No plkst. 17.30 līdz 19.00 Grīvā pie universālveikala koncertē Latgales folkloras ansambļi, plkst. 19.00 Lēpina ielā uzstājas Latgales zonas deju kolektīvi, Lēpina laukumā no plkst. 20.00 līdz 21.00 notiek vijolnieces Rasmis Lielmanes (Meksika) un kora «Rūta» garīgās mūzikas koncerts, bet pēc tā — sv. Pēteris baznīcā aizlūgums par Latgales kultūras darbiniekiem, pēc plkst. 22.00 — gājieni uz Daugavmalu. ziedu un sveicīnu sūtīšana uz Rīgu — XX Vispārējā latviešu Dziesmu svētkiem, zaļumballe.

Dziesmu svētku dalībnieku mācīnātājus Stropu estrādē 27. maijā notiks koncerts. 9.00 līdz 14.00 svētku dalībnieku gājieni — plkst. 15.30, plkst. 17.00 Stropu estrādē sāksies Dziesmu svētki.

1. jūnijs — Starptautiskā bērnu aizsardzības diena

Esam gan cildinājuši bērnus, gan priecājušies par tiem un salīdzinājuši ar ziediem, bet no tā nav radies ne demogrāfisks sprādziens, ne mūsu mazuli un pusaudži sākuši baudīt lielāku siltumu ģimenēs, tās kļuvušas stiprākas, mūsu mantinieki labāk apgādāti, bauda lielākas rūpes un kvalitatīvāku audzināšanu, kļūst izglītotāki. Maz labuma dod arī šo cilvēciņu aizsardzības diena, kas izsludināta par starptautisko, ja pašu dzīve nav nokārtota, kā nākas, ja mūsu savstarpējās

attiecībās, sadzīvē te tur, te šur parādās kāds tās neatbilstības recidīvs, kad runājām vienu, bet darīt varējām un arī gribējām citu.

Bērnu aizsardzības diena! Vai tas nav jādara katru brīdi, ne tikai reizī gadā? Vai šie gaidāmie svētki nevarētu mūs reiz pamudināt uz pavisam konkrētiem darbiem rūpēs par bērniem, par tiem, kuri patiešām ir mūsu un visas cilvēces nākotne, kam agri vai vēlu visur jāstājas mūsu vietā.

Zaļie svētki

Sogad 3. jūnijā visa pasaule atzīmē trešos lielākos kristīgās Baznīcas svētkus pēc Ziemassvētkiem un Lieldienām — Vasarsvētkus.

Jēzus pirms savas debesskāpšanas apustuļiem bija apsolijs Svēto Garu. Vasarsvētku rītā Svētais Gars nonāca apustuļu pulcīnā un visā jau tolaik esošajā Kristus dibinātā Baznīcā. Sajā dienā Svētais Gars apbruņoja apustuļus ar savām 7 dāvanām, un viņi sāka izjust sevi tādu apustulisko dedzību, kuru nekas vairs nevarēja noslāpēt un iznīdēt. Lai atceramies, ka apustuļi sākumā bija vienkārši zvejnieki, bet pēc Svētā Gara saņemšanas spēja pārludināt Jēzus Evanģēliju droši un bezballīgi.

Ja graudu iesēj siltā zemē, tad tas ilgi gul kā apmiris, kamēr siltie saules stari atmodina tajā dzīvību. Tā arī Dieva vārds, iesēts apustuļu sirdīs, ilgi gulēja apmiris un neparādīja dzīvības zīmes. Bet grauds zemē, saules siltos staros, iesāk dzīvot, iesāk savu augšanu, kuru nekas vairs nevar aizkavēt.

Apustuļu sirdis, Svētā Gara žēlastības skartas, sāka uzrādīt citu dzīvību, citu rosmi, citu drosmi; viņus vairs nebaidīja jūdu aizliegumi un šausiņi, ne arī pagānu vajāšanas un nāve.

«Pa visu zemi ir izgājuši viņu balss skaņa, līdz pasaules galam viņu vārds». (Svētā Pāvila vēstulē romiešiem 10, 18).

Ipaša katolu Baznīcas Svētā Gara godināšana pamatojas uz to, ka tas rada visas Baznīcas sirdi, kas sastāda tās īpašu dvēseli, caur kuru Baznīca tiek atdzīvīnāta un uzturēta tās pastāvē. Ticības ienaidnieku uzbrukumu vidū visus šos 19 gadsimtus katolu Baznīca ir pastāvējusi vienīgi, pateicoties Svētā Gara klātieni. Svētajam Garam mēs pateicamies arī mūsdienās par jaunu uzplaukumu un garīgo atdzimšanu Baznīcā. Svētais Gars ir starptautisks Kristus atklātajam patiesībā un pasargā to no maldiem, atdzīvīnādam un caurstrāvotams visu Baznīcu.

Baznīca nekā svarīga neuzsāk un ietelc to nedarīt arī ticīgiem, pirms nav piesaukts Svētais Gars. Neviena baznīcas un priesteris iesvētē, bīskapa konsekrācija, sakramentu izdalīšana. Jaunā gada sākšana utt. nenotiek bez Svētā Gara piesaukšanas.

«Neviens Jēzu nevar saukt par Kungu kā vien caur Svēto Garu» (Svētā Pāvila I vēstulē korintiešiem 12, 3). (Turpinājums 2. lpp.)

Ko spēj entuziasti

Manuprāt, cilvēkam ir iedzimts «nevārtības» tikai savā sulā, bet apskatīties, kā un ko dara kaimiņš, pamācīties no viņa, lai katram, tā sakot, pašam atkal un atkal nevajadzētu izgudrot velosipēdu. Tādas domas ienāk prātā, atceroties iespaidus Dekšāru ciematā — pie mūsu kaimiņiem Rēzeknes rajonā.

Visupirms jau jāpiemin vietējās astoņgadīgās skolas audzēkņu radošo darījumu izstāde, kas Mātes dienai par godu bija sarakstota pagasta izpilddomnieka telpās. Te ļoti daudzus darījumus, gan pinumu tehnikā, gan dekoratīvajos veidojumos no salmiem, kļusās dabas ar ziedu kompozīcijām floristikā un protams, izšuvumus, adījumus un citu, ko prot vai katra skolniece, rādīja 3. — 5. klašu audzēkņi. Šī izstāde — tālu pazīstamās ciematnieces, lie-

liskas rokdarbnieces un kulināres, skolas praktisko darbu vadītājas Veronikas Zeimule, ikgadējā veikuma skate. Un var tikai parbrīnīties, ko daļamata meistare un pedagoģe spēj panākt, skolas bērniem iemācot ne tikai mīlēt skaisto, bet arī pašiem savām rokām veidot to.

Lai neņem launā citi bērni, ja nenosauca viņu uzvārdus, viņi patiešām to pelnījuši, bet gribu pieminēt tikai tos, ar kuriem tieši mazliet vēlāk bija iespējams tikt koncertā estrādē. — Dace un Inta Inčas, Marina Zeimule, Maša Meijere un citi.

Talantus daba cilvēkiem vismīlāk dāvina saujaļam vai riekšavām, ne pa vienam. Šīs meitenes ar savām skanīgajām balsīm iepriecināja daudzus klausītājus, ģimeņu ansambļos izpildot populāras un mazāk populāras dziesmiņas,

spēlējot dažādus instrumentus. Viena pagasta teritorijā, pat ciematā robežās pasākuma organizētāji bija pratuši atrast un pieaicināt koncertā veselus šēsus ģimeņu ansambļus! Skatīties un klausoties šajā bagātībā, vērojot daudzus līdzjutējus un tautas mākslas cienītājus, kuri sēdēja uz soliņiem pie estrādes, likās, ka organizēta rajona mēroga ģimeņu ansambļu meistarības un mīlestības pret tautas gara mantām skate. Katra no šī lieliskā koncerta daļībniecēm uzstājās ar divām trim dziesmām, katra, varbūt vēl līdz galam neatraisīti, jo tāds pasākums ciematā rīkots pirmo reizi, varbūt arī nedroši, pakļaujoties «lampu drudzim». Kas neglābjami ir arī ar pieredzējušiem aktieriem kad viņi uzstājas uz skatuves dēļiem, tomēr centās parādīt visu, ko prot

un var. Un tas bija vislielākās cieņas un ievēribas cieniņi.

Jūsmīgus aplausus izpelnījās Aijas un mehānizatora Aivara Inča ģimene ar zidainīti klēpi, mehānizatora Antona un viņa dzīvesbiedres Vanagu kvartets, veterināro darbinieku Intas un Vitālija Nagļu ģimenes priekšnesumi, skolotājas Jelenas un inženiera Aleksandra Maijeras ģimenes izpildītās dziesmas. Jelena Maijere, arī jaunībā Ilona Stafeca izpildīja sologabalus. Vēl pāris vārdu par Antona Latkovska un viņa māsu Konstances, Veronikas, Valentīnas un Aleksandras sniegumu: viņi dziedāja bez mūzikas pavadījuma un viņu programmā bija tās melodijas, ko bija jāizceļ no «seno jaunbūvnieku» tīnes, šis ansamblis bija kā īpašs akcents jauniešiem, ar tradicionālajiem stīgu mūzikas instrumentiem (kokles), pūšamajiem taustiņiem un elektriskajiem mūzikas ansambļiem.

Droši vien, katrs no ansambļiem būtu spējīgs arī viens pats izpildīt koncertprogrammu, kas ilgst klasiskās divas stundas: bērnu un vecāku pielocītajos pūros skaistū un skanīgu dziesmu nav mazums. Tās plūst kā burbuļojoši strautiņi, izdziedj vienu, nāk laukā jau cita. Reiz pamodinātais dziedāšanas gars vairs nespēj tik viegli un ātri rīties. Tāda ir mūsu tautas īpatnība, tāpēc jau vietējā kluba vadītāja Rita Piziča, visu pagasta darbinieku ieinteresēta un atbalsta. Tas viss Dekšārēs ir.

A. MEZMALIS
ATELĀ: muzicē Vanagu ģimene.

Zaļie svētki

(Sākums 1. lpp.)

Kristīgā māksla jau kopš senlaikiem mēģinājusi pienācīgi godināt Svēto Garu. It īpaši savu daļu ieguldījusi glezniecībā. Svētie Raksti savā cēlā attēlojumā Svētā Gara nonākšanā Vasarasvētkos vadījuši mākslinieka roku, un viņi drīkst nozīmēt tikai to, ko tā zīmējusi priekšā. Vieta, kur mācekļi ir sapulcējušies, nodreb no spēcīgās vētras brāzmām; neparasta gaisma un debesu spožums plūst lejup no debesīm, ugunīgās mēles izlejas Svētais Gars pār apustuļu galvām. Lūk, viņi top Svētā Gara pārņemti. Viņu skati top gaiši, sejas drosmes pilnas, sajūsma, prieks, liksmība, skaidrība, maigums. Šie vienkāršie Gailejas zvejnieki, Svētā Gara iedvesmā un spēkā nekavējoties devās sludināt Kristus mācību visai pasaulei: «Ejiet un māciet visas tautas, kristīdami tās Tēva un Dēļa, un Svētā Gara vārdā». (Mateja evaņģ. 28, 19). Tā apustulis Andrejs devās uz slāvu zemēm un nonāca tagadējā Kijevā (viņam piemineklis uz augstā Dņepras krastā). Bertulis devās uz Armēniju, Jēkabs uz Spāniju, Pēteris uz Romu utt. Plaši pazīstamas gleznas par Svēto Garu ir Rafaēlam (1483. — 1520.), Leonardo da Vinči (1452. — 1519.), Gvido Reni (1575. — 1642.) Rubensam (1577. — 1649.) u. c.

(Nobeigums sekos.)

Katoļu baznīcas Latgalē

ILOKSTES DEKANĀTS

II daļa

Braslavas kapelāns Jānis Višlings—Zibergs 1652. gadā bija cēlis pirmo baznīcu **BEBRENE**, veltītu sv. Jāņa godam. 1783. gada 7. februārī izveidota patstāvīga draudze. Baznīca nodega 1790. gadā, tagadējā mūra uzcelta 1797. gadā, prāvests Matejs Juraho 1798. gadā iesvētīja sv. Jāņa Kristītāja godam, pilnīgi atjaunoja 1883. gadā pr. Domīnijs Cečeks. Tešu bīskaps Mečeslavš Pavilonis 1887. gada 25. maijā konsekreja. Pirmā pasaules kara laikā vācieši bija ierīkojuši lazareti, ļoti augstos logus no apakšas aizmūrēja — tādi tie ir arī pašlaik. Presbiterija abās pusēs ir zakristijas, virs tām — kora telpas un noliktavas, viennavas celtnes.

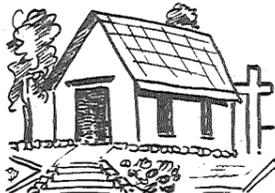

Tāpat no koka bija arī pirmā baznīca **DVIETE** un atradās barona pils parkā celta ap 1750. gadu. Pēc mūra ēkas uzcelšanas to nojauca un pārveda uz Zariņu kapiem. Pastāvīga draudze nodibināta 1783. gadā, no 1842. gada te strādāja prāvests Jāzeps

EGĻAINĒ, Lašu muižā bija mūra kapella, ko nopostīja I pasaules karā, pāri palika tikai ozolkoka altāris, liels krucifikss, zilonkaula krusts un Lieldieņu svētes postaments. Kādu laiku dievkalpojumus noturēja privātā mājā, tad pr. Vitolds Siksnelis nodibināja draudzi, zemes ierīcības

Tamulevičs, pielika visas pūles, lai usceltu jaunu, līdzekļus deva draudzes loceklis un muižturis Kazimirs Plāters—Zibergs Skaistā, baroka stila baznīca ar diviem augstiem torņiem uzcelta 1864. g. bija veltīta sv. Staņislava Kostkas godam. I pasaules kara laikā uzspridzināja torņus, sašāva sienas. 10 gadus pēc tam dievkalpojumi notika muižas klētī celtā no laukakmeņiem **Dvietes** — Bebreņes cēla malā, kura ir arī tagad. Bija saglabājušies baznīcas plāni, pēc tiem pr. Boleslava Dižgalvja vadībā baznīca atjaunota iepriekšējā košumā, 1929. gada 17. novembrī iesvētīja Ilokstes dekanā J. Veikme. Torņu būvi pabeidza pēc tam Viennavas celtnes, griesti — velvjuveida.

komiteja ledalija apbūves plānu un 1920. gadā uz cēla lielu māju, kuras vienā galā ierīkoja baznīcu, bet otrā — prāvesta dzīvokli, no muižas kapellas pārņēma minētos priekšmetus. Trīsdesmitajos gados Ilokstes dekanā Samuša iesāka celt baznīcu no kļeģiem, turpināja pr. Lapo-

Pēc II pasaules kara Kurmes prāvests dievkalpojumus noturēt brauca uz Maszaves pagastu — **ERBERĢĒ**, to darīja privātā mājās «Turlos», par ko draudzes komiteja ar īpašnieku bija noslēgusi līgumu. Ar 1971. g. dievkalpojumi katoļiem notiek Erberģes luterāņu baznīcā, bet no 1984. gada — Neretas luterāņu baznīcā.

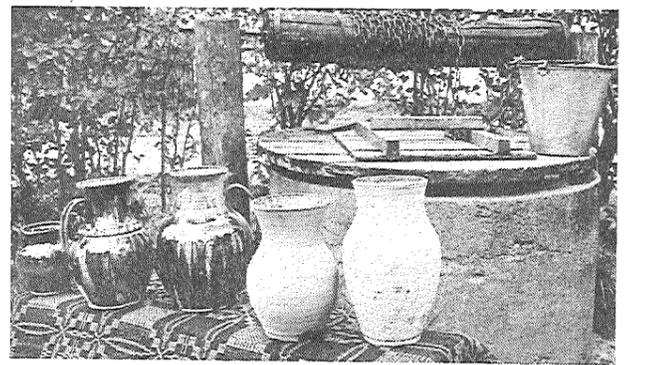
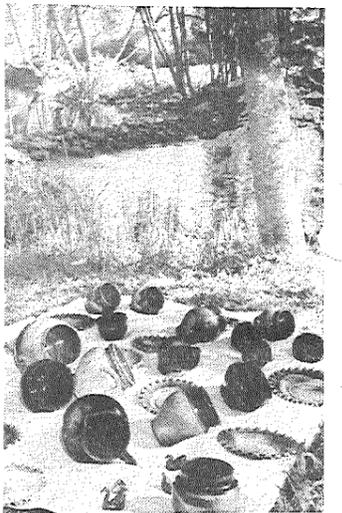
tenoks, bet visu pārtrauca karš, celtnes pārbūvēta par noliktavu.

Nākamajā numurā noslēdzam šīs īsās pēzīmes par katoļu baznīcām Latgalē. Līdz ar to būsim pastāstījuši gandrīz par 120 dievnamiem, no kuriem, kā lasītājs varēja pamanīt, lielam lielā daļā ir umkālas celtnes gan arhitektoniskā zinā, gan kā kultūrvēsturiskie objekti, ar kuriem saistās daudzi vēstures rata paeriezieni mūsu novadā 800 kristietības pastāvēšanas gados.

Keramikas diena

Tradicionālās keramikas dienas mūsu novadā šogad notiek maijā, kad ar podnieku izstrādājumu glazūras varavīkšņu toniem sācenas dabas saliktās koku un krūmu košās krāsas, kad vēderainajās māla vāzēs var ielikt reibinoši smaržojošu, krāšņi ziedošu cerināru.

Ikvienš no lielā keramikū pulka aizīmē šos svētkus, gandrīz katrs par godu šim notikumam cenšies sagatavot pa izdedzinātām cepļim, up viņu mājās šajās dienās ir cieņīgu laiks.

Lauku kalendārs

2. jūnijs — gurķu diena, Falalejs, jābeidz gurķu sēja.

3. jūnijs — agrie lini un pēdējie auzu hektāri.

5. jūnijs — kaņepītis, leštādīsi sīkaliņu, izaugs tev kā liepina.

11. jūnijs — vārpenis, Feodosija atnākusi un vārpa atnesusi.

13. jūnijs — zirgu atjūgšanas diena, sējas cēlīna noslēgums.

16. jūnijs — Lūka vējnesis.

17. jūnijs — Mitrofans — sarkans sarafāns, agri gulēt iet nesteidzies.

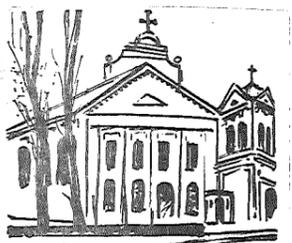
18. jūnijs — Dorofejs, rīts par vakaru gudrāks. Ja pēcpusdienā vējš iegriežas no dienvidiem — vasarājiem skaistas augšanas prieks, bet ja no rietumiem pūš — gaidi sliktu laiku.

19. jūnijs — Lavrivons — vāc no laukiem sliktu zāli. Dārzu ravēšana.

19. jūnijs — Lavrivons — vāc no laukiem sliktu zāli. Dārzu ravēšana.

19. jūnijs — Lavrivons — vāc no laukiem sliktu zāli. Dārzu ravēšana.

19. jūnijs — Lavrivons — vāc no laukiem sliktu zāli. Dārzu ravēšana.

DUNAVAS pirmā baznīca bija koka, celta 1785. gadā muižturim Jānim Zibergam, bez torņiem, atradās tagadējās mūra priekšā. Tur, kur stāv misiju krusts, senāk bijusi altāra vieta. 1898. gadā par prāvestu ieradās Antons Svātelis, ar draudzes un muižtura Plātera līdzekļiem uzsāka jaunas būvi, divu gadu (1898.—1900.) laikā uzcēla no sarkaniem kļeģiem ar vienu torni. Triju navu celtnes ar velvē veid-

dotiem griestiem, lielais un sānu altāri, kancele no ozolkoka, veltīta sv. Jāzēpa godam. I pasaules kara stipri cieta, dievkalpojumus noturēja magazīnas klētī. 1928. gadā no jauna iesvētīja Ničgales prāvests Janovičs, lielo altāri iegādājās 1935. gadā, bet atjaunošanas darbi pa istam iesākās tikai pēc 10 gadiem ar prāvesta Rukmaņa ierašanos, kurš tos arī pabeidza. Platība — 300 m².

Jaunais Ceļš
1990. gada 26. maija

Iecelsim, labi ļaudis, savus bārus saulītē

Ar šādu devīzi Latvijas Sarkanā krusta biedrība nākamā, 1991. gada 8. janvārī, rīko naudas un mantu loteriju, otra tās devīze ir — «Sarkanais Krusts — miers, humānisms, žēlsirdība» (attēlā augšā — šīs loterijas biļete). Tātad, žēlsirdības akcija, tātad — jauna rūpju izpaušme par tiem, kuriem nav apgādnieku, vientuļniekiem, dzīves likstu piemeklētājiem.

Vienaldzīgi pret šo loteriju attiekties nevar.

Tās noteikumi ir vispārīgi, laimestu sarakstu un daudzumu tāpat kā citās loterijās noteikusi republikas Ministru Padome, laimētās mantas vietā laimīgās biļetes īpašnieks var saņemt arī attiecīgu naudas summu, atbilstošu vērtībai. Apmaksai un laimestu izsniegšanai biļetes pieņem līdz nākamā gada 30. jūnijam ieskaitot.

Biļetes cena — viens rublis.

Veiksmi un labu gribu žēlsirdības akcijai!

Galvenā nozare

7. KVALITATIVAS LOPBARĪBAS SAGATAVOŠANA UN IZMANTOŠANA

Mājdzīvnieku vienmērīga apgāde ar kvalitatīvu lopbarību vajadzīgā daudzumā vēl nav nodrošināta, tāpēc jāgādā par līdzsvarotu lopbarību pēc konkrēta barības līdzekļu sastāva, vitamīniem un bioloģiski aktīvām vielām. Tagad lopbarībā vēl zems proteīna līmenis, tā palielināšanā liela nozīme zāles lopbarības botānikajam sastāvam, jāpalielina tauriņzīļu īpatsvars vismaz līdz 70 procentiem. Analīzes rāda, ka kopproteīna sastāvs sienā ir mazāks par valsts standarta prasībām, tas savukārt saistīts ar zālāju vēlo plauju — pēc noziedēšanas.

Siena sagatavošanā jāpieņem maksimāli zāvēšana un saules enerģija pēc «siltumnīcas tipa».

Lopbarības sagatavošanā pielieto dažāda veida konservantus:

- somu ASV-2 iespējams iegādāties, tas satur 78 procentus skudrskābes, 2 procentus ortofosforskābes un 20 procentus ūdens, lieto svaigi plautas zāles konservēšanai;
- jaunāki ir bioloģiskie ieraugi, kā laktorīns (maksā 50 kapeikas par litru), var iegādāties Bioloģijas institūtā, jāstrādā ar svaigu šo konservantu;
- LBP ieraugs veidots uz piena sūkalu fona, uz

vienu tonnu vajadzīgi 5 litri, pārbaudīts «Sīguldā», rezultāti labi, ražo piena un gaļas pārstrādes rūpniecībā, arī Preiļu siera rūpnīcā;

- elektrolizētais vārmās sāls šķīdums anolīts, kurš palielina etīskābes daudzumu, samazina pien-skābes, pielietojams arī mazo telņu ēdināšanai kā pretcaurejas līdzeklis pa puslitram līdz 2 litriem dienā atkarībā no vecuma un dzīvsvāra, arī nobarojamiem dzīvniekiem skābo frakciju dezinfekcijai.

Piena ieguvei ar mazām spēkbarības devām jāievēro daži saimnieciskie noteikumi.

Zāles siena sagatavošana, agrā plauja jāšāk tālab, lai augos saglabātu proteīnu, tad, kad zied cerinā.

Audzēt kukurūzu ar īsu veģetācijas periodu — 90 — 100 dienām, iegūstot vāļītes, kuras satur cieti — tā ir spēkbarības rezerve, ar ko var ražot pienu.

Nepteciesāmi arī saknauģi, kuru sausas vērtība tāda pat kā graudiem.

Barība jāvērtē pēc proteīna daudzuma, jāpalielina ābolīņa sējumi. Stiebrzāles prasa slāpekļa mēslotājumu, arī tad uzlabojas proteīna daudzums, kas ir laba iespēja ražot vairāk lopkopības produktu ar mazākām izmaksām. Lopbarības kvalificēšana sevi nav attaisnojuši.

V. RUTKOVSKA

Laiki mainās, paliek — cilvēks

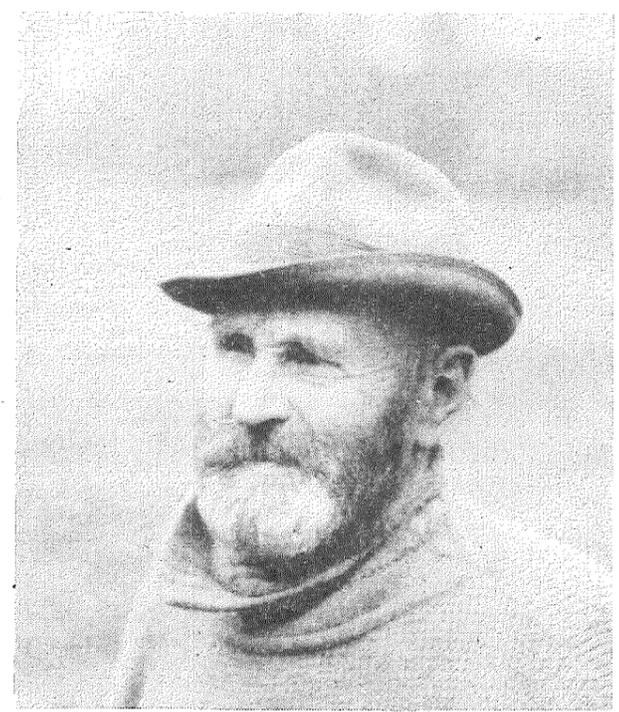
Jā, paliek cilvēks ar savām šaubām un cerībām, pagurumu un dzīvotgribu, trauslumu un izturību. Par to jādodomā, arī klausoties sirmā Astrata Kuzņecova dzīvestāstā.

Latgales zemnieks — latvietis vai krievs, polis vai baltkrievs — savā mūžā pieredzējis vairāk grūtu nekā vieglu dienu. Visos laikos vajadzējis smagi strādāt, mācēt būt paklausīgam varai, pielāgoties, nezaudējot sevi. Bet visos laikos varēts izdzīvot, ja cilvēkam čaklas rokas, darbaprieks un neatlaidība. Astrats Fjodorovičs atceras, kā «Latvijas laikā» viņš pār uzcītīgu darbu pie radnieka Plaujas svētkos saņēma Zemkopības ministrijas balvu — rokas pulksteni. Ulmaņa valdības pūles celt republikas labklājību ar tās pilsonu godprātīgu darbu izpaušas arī šādā veidā.

Pēc tam nāca 1940. gads — jaunu pārvērtību vējl, tad vācu okupācija. Astratu Kuzņecovu mobilizēja ienaidnieka armijā, vēlāk nosūtīja darbā kādā Vācijas aviorūpnīcā. 1944. gadā palaida atvalinājumā

uz pāris nedēļām. Negribējās atkal braukt uz svešo zemi, un septiņus mēnešus viņam izdevās nodzīvot pa mājām, bet tad, kad Latvijas atbrīvošanu jau vēstīja tuvojošās frontes kanonāde, Astratu tomēr saņēma ciet un nosūtīja atpakaļ uz aviorūpnīcu. «Ak, šī vācu disciplīna un kārtības mīlestība — pat sakāves priekšvakarā viņi vēl dzenāja rokā savus darba dezertierus! Bet varbūt taisni disciplīna un kārtības mīlestība ļāvuši uzvarētajai valstij ekonomiskā apsteigt savus uzvarētājus par gaļu desmitiem?..»

Taču Astratam Fjodorovičam mīļa sava zeme tāda, kāda tā ir, mīļa vecā māja, kurā izaudzināti, izskoloti un pasaulē aizlaisti divi dēli un divas meitas. Tā viņi turas kopā — meitas Rīgā, apavu ceha priekšniece un meistare, dēli Kolas pussalā — vecākais strādā kalnrūpniecībā, jaunākais skulptors. Pa vasarām atbrauc ar bērniem uz savas jaunības zemi pie tēva un mātes. Kuzņecoviem ir septiņi mazdēli un viena mazmei-

ta. Nu jau arī viens mazmazbērniņš — tas mazākais un milākais...

Meitas sauc vecākus uz Rīgu — īpaši ziemā nomaļajā mājā pie Saunas upītes grūti. Taču Astrats Fjodorovičs nav pierunājams. Kaimiņi labi — atnes svaigu pienu, iecirkņa vadība neaizmirst palīdzēt zemes darbos, palielināju-

šās pensijas. Nesen meitas sarūpēti dakteri viņu uzceļusi «kājas no slimības gultas. Ko vēl gribēt? Televizors un radio stāsta par pārvērtībām republikā. Bet Astrats Kuzņecovs ir mierīgs, jo zina: laiki mainās, bet vienmēr paliek cilvēks, zeme un māja.

L. LAUCE

Palīgsaimniecība

«Palīgsaimniecība — atsevišķas iestādes vai uzņēmuma lauku saimniecība, kas apgādā šīs iestādes vai uzņēmuma strādniekus ar lauksaimniecības produktiem.» Tā rakstīts latviešu valodas vārdnīcā. Kaut arī Preiļu rajonā ir divas pilsētas ar vairākiem rūpniecības uzņēmumiem un iestādēm, palīgsaimniecība šī vārda īstajā nozīmē ir tikai viena — agrofirma «Sarkanais Oktobris» siera rūpnīcā.

— Kā jūs vērtējat savu palīgsaimniecību? — šādu jautājumu uzdevām siera rūpnīcas direktoram Viktoram Solovjovam.

— Visnotaļ pozitīvi. Uzskatu, ka tas ir liels atspazs ne tikai mūsu rūpnīcas ļaudim, bet arī visai Preiļu pilsētai. Tas, ka siera rūpnīcā strādājošie pilsētas iedzīvotāji var iegādāties agros dārzeņus — gurķus un tomātus, kas izaudzēti mūsu siltumnīcās, atslēgo pilsētas dārzenu veikalu. Mūsu neļķēm, rozēm un frēzijām arī ir plašs pieprasījums. Dārkopības biedrības veikals ar to neitīktu galā. Savukārt cūku ferma produkcija vismaz daļēji, īpaši ģimenes svinību reizēs, palīdz apgādāt strādājošos ar gaļu.

— Vai palīgsaimniecība dod rūpnīcai pelnu? — Pelnas gūšana nav

tās galvenais mērķis. Taču tā nerada materiālos zaudējumus, bet par ieguvumiem sociālajā plāksnē var maksāt. Tomēr pagājušajā gadā siltumnīca devusi astoņus tūkstošus rubļu peļņas, tā ka jaunuzceltās agro dārzeņu mājas jau sāk sevi atmaksāt. Tāpēc nesaprotu tos uzņēmumus, kas nekādā veidā pierunājami ierīkot palīgsaimniecības savu kolektīvu vajadzībām. Tas nemaz neprasa tik pārmērīgus līdzekļus. Galvenais ir iniciatīva un enerģija. Tiesa,

sākumā ir daudz rūpju un vajadzību, tomēr pamazām viss nokārtojās.

Pēc Viktora Solovjova ierosinājuma iegrīzāmies siera rūpnīcas palīgsaimniecībā, lai iepazītos ar tās čaklajiem darbarūkiem. Izpildīt mūsu gida pienākumus savās gandrīz 3000 kvadrātmetru plašajās siltumnīcās un nelielajā cūku fermā uzņēmās palīgsaimniecības vadītājs Ē. Dauksts. Ewaldam šis ir nozīmīgs gads — neklātienē pabeigta Latvijas Lauksaimniecības akadēmija un viņš tagad ir diplomēts agronomis — dārkopis ar augstāko izglītību.

Vispirms devāmies uz cūku fermu. Direktors slavēja tās kopējas, īpaši izceldams Ķemzānu ģimenes saliedētību. Todien tieši bija Elizabetes Ķemzānes kārta strādāt, bet Lūcija Cīvkulei — brīvdiena. 210 barokli mierīgi gulēja aizgaldos tīri un paēduši, bet pati kopēja bija aizģājusī uz mājām nedaudz atvilkta elpu pirms pēcpusdienas barošanas. Tur mēs viņu arī sastapām kopā ar čaklajiem palīgiem — piektklasnieci Ritu, septiņklasnieku Oskaru un Andri. Siera rūpnīcā dažādos darbos Elizabete nostrādājusi jau 17 gadus, tagad šeit strādā arī viņas meita Viļa. Gan kolēģu, gan vadības attieksme ir tāda, ka Ķemzāne ar labu prātu rūpniecī sauc par savu. Viņas sievietes un mātes mūžā bijis daudz nebalto dieņu, kad cilvēkam bez at-

balsta būtu grūti nesarūzt.

No Ķemzānu mājām, kur pavasarī ienesis ne tikai ziedu skaistumu, bet arī sējas darbu rūpes, atgriezāmies vietējos «subtropos» — puku un dārzeņu stikla mājā. Viena no pirmajām zemstikla platībās sāka saimniekot tagadējā ziedu mājas brigādie-re Līdija Kolesņikova. Pašlaik pūkēm atvēlētajos 1086 kvadrātmetros strādā četri cilvēki, siltumnīcās ir ko nopūlēties, jo visi darbi pārsvarā veicami ar rokām. Frēzijas, rozes, neļķes, kamolbegonijas un dažādi istabas augi ar ziedu košumu un spīdīgo zaļumu atalgo kopējus par pūlēm.

Vēl iegrīzāmies Aleksandras Jonānes brigādes aprūpētajā 1600 kvadrātmetru lielajā zemstikla dārzā. Te aug gurķi un tomāti, kuri siera rūpnīcas ēdnīcā parādās jau tad, kad citu uzņēmumu ļaudis par tiem vēl tikai sapņo. Turklāt, sava kolektīvā ļaudim izaudzēti, tie vienmēr ir par apmēram 25 procentiem lētāki.

Ir puķkopjiem un dārzeņaudzētājiem arī savas problēmas. Šis vārds jau ne reiz vien apzobots, taču bez tā nevar iztikt bēdīgā mūsu dzīves īstenība, kurā daudz ko nav iespējams atrisināt pat tad, ja ir laba griba, skaidri uzdevumi un naudas līdzekļi. Tāpēc šoreiz necilāsīm lietas, par kurām pagaidām var pateikt īsi — nav.

M. AUSTRUMA

Juris
Pabērzs

Sī gada janvārī Preiļu rajona laikrakstā bija ievietots K. Gailuma apraksts «Latgālieša ceļš mūžībā...» par Juri Pabērzu (1891.—1961.) — pazīstamo literātu, pirmā latgāliešu valodā iznākušā dzejoļu krājuma autoru, valsts un sabiedrisko darbinieku. Šis interesantais vēstījums skāra galvenokārt Jura Pabērza biogrāfiju un literāro dairradi pirmsrevolūcijas periodā.

Bet mēs pamēģināsim radīt viņa politisko portretu brieduma un, acīmredzot, visraženākajā vecumā — Latvijas Republikas gados. Dzejnieks un politiķis. Ne sevišķi savienojami jēdzieni. Tomēr līdzīgu piemēru vēsturē ir ļoti daudz — tādi cilvēki bija jau sen pirms Raiņa un būs pēc J. Jevtušenko... Kalpot dzejas mūžai un sabiedrībai — tāds ir šo cilvēku aicinājums.

jums. Taču Juris Pabērzs, kas cēlies no Latgalei ne pārāk tipiskas turīga vecsaimnieka ģimenes, turklāt bija vēl arī likuma kalps. Būdams viens no pirmajiem un nedaudzajiem latgāliešiem ar juridisko izglītību, J. Pabērzs ilgu laiku bija Daugavpils apgabala tiesas loceklis.

Profesionālos jurista pienākumus viņš savienoja ar profesionālu darbošanos žurnālistikā. Vēl līdz pirmajam pasaules karam viņš kļuva pazīstams kā viens no visaktīvākajiem progresīvā virziena laikraksta «Jaunas Zinas» līdzstrādniekiem. No 1920. līdz 1923. gadam (ar pārtraukumu) rediģēja nedēļas izdevumu «Latgālis», 1922. gadā — laikrakstu novada krievu tautības iedzīvotājiem «Golos krestjanina» «Zemnieka Balss», daudz publicējās izdevumos «Jauno Straume» un «Jaunais Vords». Tas viss liecina par viņa interešu un spēju daudzveidību.

Liktenis nebija viņam sevišķi labvēlīgs. Jau 1918. gadā, pirmās vācu okupācijas laikā, muižnieku nosūdzēts, jaunaļs tiesnesis

tika apcietināts par zemnieku aizstāvēšanu un nosūtīts uz Vāciju, uz koncentrācijas nometni. Lielā Tēvijas kara laiku, jau padzīvojis cilvēks būdams, J. Pabērzs pavadīja evakuācijā, taču dzīves apstākļi tur bija tik grūti, ka vēlāk viņš pat nožēloja, ka nebija deportēts kā «tautas ienaidnieks» 1941. gada jūnijā.

Un tomēr. Diezgan augstu vērtēdami J. Pabērza literāro talantu, laikabiedri un vēlākie pētnieki ne pārāk glaimojoši atsauca par J. Pabērzu — politiķi. Stingras politiskās līnijas trūkums — lūk, viņa kā valsts darbinieka vislielākais trūkums pēc Meikula Apeļa, Miķeļa Bukša un citu autoru domām. Patiešām J. Pabērzs laikam gan bija vispretrunīgākais un vismazāk konsekvēntais no visiem redzamākajiem Latgāles politiķiem. Ipašas simpātijas neizrāisa viņa lojalā, pat pārlieku iecietīgā attieksme pret visiem režīmiem, kādos viņam nācies dzīvot, tai skaitā arī atklāti autoritāriem.

1919. gadā Juris Pa-

bērzs strādāja padomju darbā un, pēc dažām zinām, pat bija Latvijas Komunistiskās partijas biedrs. Tainības labad jāteic, ka toreiz partijā iekļuva ne mazums gadījuma cilvēku un blēžu, kuri nereti kompromitēja to ar savām noziedzīgajām darbībām. Tāpēc ļoti ticams, ka tajos dažos mēnešos, kamēr pastāvēja padomju vara Latvijā, J. Pabērzs vilās tajā, precīzāk sakot, tajās metodēs, ar kurām tās vārdā tika veidota vispārējās taisnības un brālības sabiedrība, īpaši attiecībā uz zemniecību. Acīmredzot, to saprata arī viņa politiskie oponenti. Katrā gadījumā 20. gadu sākumā, kad visizplatītākais politiskā pretinieka nokengāšanas pamēniens bija viņa apšūdzēšana agrākajā sadarbībā ar komunistiem, J. Pabērza vārds šajā sakarībā avižu polemikā parādījās visai reti.

1920. gada pavasarī J. Pabērzs ir viens no diezgan konservatīvās Latgāles Zemnieku partijas dibinātājiem un vadītājiem. Šo partiju bieži vien dē-

vēja par K. Ulmana Zemnieku savienības filiāli Latgalē. Neraugoties uz njkno kritiku kā no labās, tā arī no kreisās puses, partija Latvijas Satversmes sapulces vēlēšanās pēc iegūto vietu skaita ieguva pirmo vietu Latgalē un trešo vietu visā valstī. Tās 17 deputātu vidū bija arī partijas faktiskais līderis J. Pabērzs, kurš aktīvi piedalījās Latvijas pirmā parlamenta darbā. Tiesa, «latgāliešu bloka» līderi Satversmes sapulcē, vecākie nacionālās atdzimšanas darbinieki Fr. Trasuns un Fr. Kemps vairākkārt kritizēja J. Pabērzu par to, ka viņš neietur «latgāliešu līniju», pārmeta viņam patriotisma trūkumu, aklu sekošanu Zemnieku savienības politikai. Savukārt J. Pabērzs uzbruka Trasuna — vecākā un it īpaši Kempa «separātismam». Acīmredzot, patstāvīgās pozīcijas trūkums J. Pabērza nostājā izskaidrojams ar viņa cerībām un Latgāles problēmu godīgu un taisnīgu risinājumu Rīgā.

(Turpinājums sekos.)

Ja blakus nav ārsta

Dažādas nejaušības var uzbrukt cilvēkiem mežā, laukā, un ne vienmēr blakus gadās ārsts. Taču jums var palīdzēt dažī augi.

Oša miza satur daudz miecvielu, kurām ir pretiekaisuma iedarbība. Nomizotiet ne pārāk jaunu, bet arī ne pārāk vecu zaru un pielieciet mizu ar sulīgo pusī pie rētas. Labi palīdz svaigas saberztas nātru lapas. Tās satur vielas, kas veicina asins sarecēšanu un stimulē asu sadzīšanu.

Vecos laikos labības plāvēšanas nereti, ja nejauši ievainoja kāju ar sirpi, tūlīt apkaisīja rētu ar ga-

tava pūpēja zaļganbrūnajiem putekšņiem, cieši piesienot pie pušuma pūpēja uz āru izgriezto ādiņu.

Kopš seniem laikiem kažrožu pūkas, linu un kaņepju pakulas izmantoja vates vietā. Tam pašam mērķim lietoja melnkrāsas jau izsenis bija pazīstami kā «griezuma» zāles: melnkrāsas vīrsējo zaļo kārtiņu un ar nažu izkasīja sniegbalto vidū, kas atgādina vati.

Sarkanīgā, dedzinošā vīgriežu sula var aizvietot jodu. Bet baltās sūnas tiek izmantotas kā pārsienamais materiāls, kuram pie-

mīt dezinficējoša iedarbība.

Svaigu celmallapu un vērmeļu sula aptur asins tecēšanu un nepieļauj asins saindēšanos, noņem sāpes un veicina brūču sadzīšanu. Šie līdzekļi ir neaizvietojami arī tad, kad gadījies stipri sasitumi, sastieptas saites, tāpat pret bišu, lapseņu un kameņu dzelumiem. Celmallapu un vērmeļu lapas sasmalcina un pieliek pie rētas — tāds «zaļais pārsējs» satur ēteriskās eļļas un fitoncīdus, daudz miecvielu, kā arī vitamīnus un citas vielas, kas paātrina asins sarecēšanu.

ATVAINOJAMIES LASĪTĀJIEM

Sakarā ar dažādiem tehniskiem un organizatoriskiem apstākļiem, ar tipogrāfijas nepilnīgajām jaudām trešais mūsu laikraksta iznākšanas gads iesākās ar kļūmēm, ar to, ka laikraksts neiznāca ierastajā laikā — sestdienās. Tagad grūtības ir pārvarētas un darbs atkal iet ierastajā ritmā. Šobrīd mūsu lasītāji nav saņēmuši vienu numuru, parādu pacenšimies nokārtot tuvākajā laikā. Atvainojamies par sagādātājam neērtībām.

Sā gada 24. maijā
savā rezidencē miris
kardināls
JULIANS VAIVODS.
Apbedīšana 29. maijā
pulksten 11.00 Aglonas bazilikas dārzā.

CIENIJAMĀIS VASILIJ FIĻIMONOV!

Sveicam Jūs piecdesmit gadu jubilejā! Vēlam stipru veselību, laimi un jaunus radošus panākumus!

Cietes rūpnīcas kolektīvs

ZELTĀ JUBILEJAS MAIJA: 50 GADI

Mihailam Djubinam — 02.,
Fjodoram Krasnojorovam — 05.,
Vasilijam Filimonovam — 25.

Līdzjūtības

Izsakām dziļu un patiesu līdzjūtību VERAS MIHAILOVAS tuviniekiem sakarā ar viņas pēkšņo nāvi. Agrofīrmas «Sarkanais Oktobris» kolektīvs

Izsakām dziļu līdzjūtību audzinātājas VERAS MIHAILOVAS tuviniekiem sakarā ar viņas nāvi. Bērnodārza vecākas grupas bērnu vecāki

Izsakām līdzjūtību Aleksandram un citiem tuviniekiem sakarā ar VERAS MIHAILOVAS priekšlaicīgo nāvi. Soferu kolektīvs, dispečeri un mehāniķi

Kā negribas ticēt,
Ka cilvēks var tā —
No gaišas dienas aiziet mūžībā.
(A. Skalbe)

Izsakām dziļu līdzjūtību Albertam Čeirānam un pārējiem tuviniekiem lielajās bēdās. Agrofīrmas «Sarkanais Oktobris» fizkolektīvs

Mūzs. bija skaists, jo tu man bijī pasaules.
(M. Bārbale)

Dalām bēdu smagumu ar Albertu Čeirānu, no SIEVAS uz mūžu atvadoties. Soferu kolektīvs, dispečeri un mehāniķi

Ir sāpes, ko nespējam dalīt uz pusēm,
Nav tādu vārdu, kas mierināt spētu.
Nostājas blakus tev draugi un klusē.
Kaut vai tā lai tev palīdzātu.
(H. Skuja)

Sauju brīdī esam kopā ar Albertu Čeirānu, SIEVU smiltājā aizvadot. Agrofīrmas «Sarkanais Oktobris» kolektīvs

Izsakām dziļu līdzjūtību mūsu darba veterāna ANTONA PRIKULA piederīgajiem, viņu smilšu kalnā aizvadot. Siera rūpnīcas kolektīvs

Latvijas meži

Pirms daudziem gadiem mūsu republiku klāja plaši, cilvēka roku gandrīz neskarti mūža meži, kuru koku sugu sastāvs ievērojami atšķīrās no pašreizējā. Dziļu purvu un upju gultņu dūņās atrod milzīgus nomelnējušus ozolu stumbrus, pat vietās, kur vairs neviens neatceras redzējis mežu vai ozolu audzes.

Mežam seno Latvijas iedzīvotāju vidū bija sevišķa nozīme, tajos mita tauri, brīži, daudz sīko dzīvnieku, veiksmīga bija zveja ar zivīm bagātaļos ezeros, trūcīgās, pārtikas pamatā bija arī mežu ogas, sēnes, rieksti. Liela nozīme mežam bija arī kā patvērumam, tāpēc, piemēram, vietējie iedzīvotāji tik ilgi

prata pretoties vācu ordeņa bruniniekiem, kuri, sēdēdami smagām bruņām kaltos zirgos, centās izvarīt rīties no latviešu karavīriem mežainos apvidos, kur tie varēja izrādīt savu lielo veiklību un medībās iegūto cīņas prasmi.

Ošu, ozolu, kļavu un gobu audzes aizņēma auglīgākās zemes, tās izcirta lidumnieki, ierīkojot druvās, uz nabadzīgajām augsnēm palika pieticīgākie koki — priedes, egles, apses, bērzi, to īpatsvars mežu fondā palielinājās, stāvokli kardināli izmainīja arī dabas stihiskās parādības — vējgāzes.

Aizvadīto abu pasaules karu laikā daudzās sētas tika pamestas, regulāri neapstrādājamās zemes no

jauna sāka «atkarot» mežs. sākumā uz zālājiem aizauguļajiem laukiem «sūtīt» baltalkšņus un bērzus, pēc tiem — arī skuju kokus. Pēc kādiem desmit gadiem apkārtnē jau pārvērtušies līdz nepazīšanai, plešas jaunaudze.

Pēc 1967. un 1969. gada vējgāzēm «nopūsti» apmēram 28 tūkstoši kubikmetru augoša meža. plašajos izcirtumos skuju koku sugas cenšas nomainīt lapu koki, tālab tautsaimnieciski svarīgu priekšu un egļu īpatsvaru varēja saglabāt ar republikas mežu darbinieku apvienotajām pūlēm. Statistika rāda, ka mūsu republikā vērojama nepārtraukta mežainuma palielināšanās. Lielākie masīvi koncentrējusies Latvijas vidusdaļā — Cēsu un Madonas rajonos, rietumos — Liepājas, Talsu un Ventspils rajonos, koksnēs krājas zinā bagātāki Rīgas, Cēsu, Madonas un Alūksnes rajoni. Teiksim Ventspils un Talsu rajonos mežainums sasniedz 50 procentus, bet Preiļu Rēzeknes, Bauskas, Jelgavas un Ludzas rajonos — zemāks par 30 procentiem, bet Dobeles rajonā — tikai 23 procentus.

Vienoto valsts mežu fondu veido meža un nemeža zemes, pirmajai grupai piešķaita platības, kas paredzētas audzēšanai, otrajai — tīrumus un deģumus, trešajai — tīrumus, plavas, purvus, smiltājus, kā arī celus, stīgas, trases, bagālmus, kokaudzētavas, kokmateriālu krautuves, kas atrodas masīvu teritorijās.

Vislielākās platības apņemnieko mežrūpniecības apvienība «Kursa» (190,3 tūkstoši hektāru). Talsu (126,5) un Liepājas (120,5 hektāru) mežrūpniecības saimniecības.

Pirmajā grupā iedalīti tie meži, kam ir aizsargāšanas, ūdens saglabāšanas, sanitāri higiēniskās, citas speciālās funkcijas — pret-erozijas, gar satiksmes maģistrālēm, apkārtējās vides aizsardzības, liegumjoslas gar upēm, ezeriem, pilsētu un zaļās zonas, kurvietu sanitārās aizsardzības apgabali, rezervāti un nacionālie parki, dabas pieminekļi un objekti ar zinātnisku vai vēsturisku nozīmi. Pārējie meži iedalīti otrajā grupā — mežmalas, medņu riesta vietas, foslas gar bebru mītnēm, ap atpūtas vietām un sanatorijām. Sāds grupējums pastāv kopš 1945. gada.

Nozīmīgākā skuju koku suga ir priede, plaša izplatība saistīta ar ārkārtīgo pieticību augsnes zinā, koksnī tās vērtīgo īpašību dēļ plaši izmanto celtniecībā, vagonu, kuģu būvniecībā, Latvijā aizņem 49 procentus no valsts mežu fonda.

Otrajā vietā ierindojama egle, ēncietīga, mīl barības vielām bagātas augsnes, seklaļs sakņu izvietojums samazina tās noturību pret vēja iedarbību, šī ilesla dēļ jūtīga arī pret sausumu. Koksnī izmanto celtniecībā un mēbeļu rūpniecībā, celulozes un papīra rūpniecībā audzes aizņem līdz 19,5 procentiem no valsts mežu fonda kopplatības.

Cieto lapu koku — ozolu un ošu — platības ir nepilns viens procenti, neskatoties, ka to koksnī izmanto mēbeļu rūpniecībā, parketa dēļiņu un dažāda sporta inventāra ražošanā, pēdējos sešos gadu desmitos palielinājušās tikai par 600 hektāriem.

No bērzu ģints svarīgākais ir kārpainais bērzs ar slaidu stumbru un nokareniem zariem, ko izmanto galvenokārt finiera rūpniecībā, arī mēbeļu izgatavošanā. Līdzīgas īpašības ir arī pūkainajam bērzam. Šo koku platības minētajā laikā posmā palielinājušās gandrīz trīs reizes, aizņem ceturto daļu no mežu fonda, balstoties uz spēju intensīvi atjaunoties no atvasēm.

Samazinās apšu un melnalkšņu platības, melnalkšņs kā mitrumu mīloša suga neaug nosusinātajās platībās; apses, neskatoties uz izmantošanu sērkokcīnu un celulozes rūpniecībā nav iecienītas. Arī šīs sugas intensīvi atjaunojas no atvasēm, taču piemīt arī negatīva īpašība — ātri inficējas ar trupi un ciršānas vecumā var būt bojāti pat 90 procenti no koku kopskaita. Apšu atvases nesaudzīgi izcērt mežu kopšanā, tās intensīvi bojā aļņi. Baltalkšņu «ziedu laiki» bija sešdesmito gadu sākums, tie atjaunojas gan ar sēklām, gan sakņu atvasēm. Ātri saviešas neapstrādājamās platībās. Izcirtumus apmežo ar eglēm.

P. SKUDRA
(Nobeigums sekos.)

Redaktors A. RANCANS

JAUNĀIS CEĻŠ

Laikraksts «Jaunais Ceļš» («Новый путь») iznāk 1 reizi nedēļā latviešu un krievu valodā sestdienās.

Redakcijas adrese: 228273, Preiļu rajona Riebiņu ciemā, agrofīrma «Sarkanais Oktobris». Telefons redaktoram un nodaljas vadītājam — 56732.

Pas. 512.
Met. 2000.

Iespiests Latvijas Izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā. Formāts — 1 nosacītā iespiedloksne.